

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 924/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen yleisötilaisuuksien rajoittamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Heikki Vestmanin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 924/2020 vp:

Kuinka paljon tartuntoja on jäljitetty teatteriin, oopperaan, konserttisaleihin tai muihin kulttuuritiloihin,

miten hallitus perustelee yleisötilaisuuksiin kohdistuvien rajoitustoimien välttämättömyyden suhteessa näihin jäljitettyihin tartuntamääriin perustuvaan tartuntariskiin,

arvioiko hallitus yleisötilaisuuksiin ja ravintolatoimintaan kohdistuvia rajoitustoimia tartuntariskin kannalta yhteismitallisina ja

pitääkö hallitus livemusiikin soittamiseen kohdistunutta rajoitustoimintaa hyväksyttävänä ja laajuudeltaan oikeana suhteessa samassa tilassa tapahtuvan muun toiminnan rajoitukseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Tartuntatautilain mukaan tartuntatautien torjunnan yleisestä suunnittelusta, ohjauksesta ja valvonnasta sekä valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden uhkaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Toimivalta ja vastuu alueellisesta valmistelusta, harkinnasta ja päätöksenteosta on sairaanhoitopiireillä, kunnilla sekä kuntayhtymillä. Myös aluehallintovirastolla on erikseen säädettyjä tehtäviä sekä vastuu toiminnan valvonnasta.

Valtioneuvosto teki 6.5.2020 periaatepäätöksen suunnitelmasta koronakriisin hallinnan hybridistrategiaksi. Strategian tavoitteena on, että epidemiaa onnistutaan tehokkaasti hillitsemään niin, että se haittaa mahdollisimman vähän ihmisiä, yrityksiä, yhteiskuntaa ja perusoikeuksien toteutumista. Sosiaali- ja terveysministeriössä toimivan ydintiimin tehtävänä on varmistaa hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamisen alueellista toimeenpanoa painopisteenä päätöksenteon seuranta ja palvelujärjestelmän tarpeenmukainen ohjaus.

Koronavirusepidemian aikana karttuneen asiantuntijatiedon valossa on tiedossa, että tartunnat syntyvät osana sosiaalista vuorovaikutusta erilaisissa tilanteissa, tyypillisesti perhepiirissä sekä harrastustoimintaan ja vastaavaan toimintaan osallistuttaessa, viihteellisessä toiminnassa sekä muissa aikuisväestön pidempikestoisia lähikontakteja luovissa toiminnoissa. Tartuntariskin kannalta merkityksellistä on lähikontaktin tai muun pisaratartunnan mahdollistavan kontaktin lähei-

syys, toistuvuus ja ajallinen kesto, samoin kuin toimintaan käytettävien tilojen väljyys, ilmanvaihto ja rakenteelliset mahdollisuudet välttää pisaratartunta. Tartunnan riski on korostunut erityisesti ihmisten välisessä toiminnassa ja vuorovaikutuksessa, jossa puhutaan äänekkäästi, huu-detaan, nauretaan, lauletaan taikka muutoin erityisesti luodaan mahdollisuuksia pisaratartun-nalle.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastojen mukaan uusien tartuntojen lähteet saatiin viikolla 49 (30.11.-6.12.2020) selvitettyä noin 60 %:ssa tapauksista ja HUS-alueella yli puolessa tapauk-sista. Kaikkia niitä erilaisia yhteyksiä, joissa tartunnat syntyvät, ei pystytä erittelemään muun muassa siksi, koska ei ole olemassa yksiselitteistä tapaa määrittellä, kuinka pitkälle tietyissä tilan-teessa syntyneen tartuntaketjun jatkotartunnat luokitellaan kyseiseen tilanteeseen liittyviksi. Kulttuuritiloissa ja –tapahtumissa syntyneitä tartuntoja tai altistumisia on siten vaikea arvioida. Se on kuitenkin tiedossa, että samoissa tiloissa oleskelleiden, toisilleen tuntemattomien ja mah-dollisesti myös vaihtuvien asiakkaiden altistumistilanteet vaikeuttavat altistuneiden jäljittämistä ja karanteeniin asettamista, mikä voi lisätä huomattavasti epidemian kiihtymisen riskiä.

Ensisijaisia yleisvaarallisten tartuntatautiin leviämiseen liittyvien riskien hallinnan toimia ovat informaatio-ohjaus, toimijoiden oma aktiivisuus asiassa sekä muut lievemman sääntelyn keinot. Epidemian leviämisvaiheessa on kuitenkin mahdollista, etteivät nämä toimenpiteet ole enää riit-täviä, vaan epidemian nopea ja riskiryhmiin ulottuva leviäminen voidaan estää vain rajoitta-malla toimintaa voimakkaammin.

Valtioneuvosto suosittelee, että informaatio-ohjausta, tartuntatautiin leviämisen ennaltaehkäise-miseksi tarkoitettuja suosituksia ja alueellisia rajoitustoimenpiteitä kohdennetaan tartuntatauti-lain edellyttämällä tavalla ennakoivasti ja vaikuttavasti. Käyttöön otettavat toimenpiteet on ase-tettava alueellisen epidemiologisen tilanteen ja käytännön toteutusmahdollisuuksien mukaisesti tarkoituksenmukaiseen järjestykseen. Päätösten tulee perustua alueen viranomaisten harkinnan mukaisesti siihen, mikä on tehokkainta ja oikeasuhtaisinta alueellisen epidemiologisen tilanne-kuvan, tartunnan lähteitä ja tartuntariskiä koskevan yleisen ja alueellisen asiantuntijatiedon sekä muiden käytettävissä olevien tietojen perusteella. Erilaisten toimenpiteiden alueellisesti, paikal-lisesti ja ajallisesti kohdennettu, mutta laaja-alainen ja toisiaan tukeva käyttö luo kokonaisu-u-tena alueille parhaat edellytykset torjua epidemian leviämistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on yhdessä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa antanut yleisötilaisuuksien järjestämistä koskevia suosituksia, mutta rajoitustoimien välttämättömyyden arviointi kuuluu viime kädessä kunnan tartuntatautiin torjunnasta vastaavalle toimielimelle ja usean kunnan alueella aluehallintovirastolle.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta (StVM 27/2020 vp) on korostanut, että yleisvaarallis-ten tartuntatautiin epidemioiden leviämisen torjunta perustuu tilastollisiin todennäköisyyksiin sekä riskien ennakkolliseen hallintaan. Riskien hallinnan näkökulmasta on merkityksellistä eri ravitsemisliikkeiden kohdalla se, miten asiakkaiden välisten kontaktien muodostumista halli-taan. Tästä näkökulmasta merkitystä on myös alkoholin nauttimisella, joka osaltaan voi lisätä kontaktien syntymistä hallitsemattomammin.

Sekä yleisötilaisuuksien että ravintoloiden asiakasmäärien rajoittamisen tarkoituksena on varmistaa asiakkaille ja osallistujille riittävän väljä oleskelu tilanteessa, jossa epidemia on jo merkittävästi leviämässä alueella. Ravintolatoiminnan rajoitukset perustuvat asiakasmäärän suhteelliseen rajoittamiseen ravintolan suurimmasta mahdollisesta asiakasmäärästä. Tällainen sääntely mahdollistaa eri kokoisten ravintoloiden erilaisten olosuhteiden huomioonottamisen. Asiakaspaiikaluvultaan suuremman ravintolan on mahdollista ottaa sisään enemmän asiakkaita ja säilyttää toiminta silti riittävän väljänä epidemian leviämisen riskin minimoimiseksi. Yleisötilaisuudet ovat sen sijaan luonteeltaan hyvin erilaisia, eikä niitä koskevia rajoituksia ole mahdollista sitoa tiettyyn osuuteen enimmäisosallistujamäärästä, jota ei usein ole edes määritelty.

Hallitus on 10.12.2020 antanut eduskunnalle esityksen tartuntatautilain muuttamisesta (HE 245/2020). Sääntelyä on tarkoitus kehittää toteuttamaan paremmin sen tarkoitusta yhdenmukaisesti ja yhdenvertaisesti rajoittamalla lähikontakteja erilaisissa tilanteissa, joissa suuri lukumäärä ihmisiä on keskenään verrattain läheisessä kontaktissa.

Livemusiikin soittamisessa ravintolassa on lähtökohtaisesti kyse tartuntatautilain 58 §:ssä tarkoitettua yleisötilaisuudesta, jos tilaisuus on avoin yleisölle eikä se ole ravintolan jatkuvaluonteista, normaalia palvelutoimintaa.

Tartuntatautilain tarkoituksena on rajoittaa ja ehkäistä tartuntavaaraa tilanteissa, joissa ihmiset ovat keskenään verrattain läheisessä kontaktissa. Silloin, kun epidemian leviämisvaihe on kriittinen, eivätkä muut toimenpiteet ole enää riittäviä, tartuntojen torjuntaa on kohdennettava toimiin, jotka luovat edellä kuvatun mahdollisuuden ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja pisaratartuntoihin.

Rajoitusten tarkoituksena on turvata perustuslain 22 §:n edellyttämällä tavalla perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattu jokaisen oikeus elämään, perustuslain 19 §:n 1 momentissa säädetty jokaisen oikeus välttämättömään huolenpitoon sekä 19 §:n 3 momentissa säädetty julkisen vallan velvollisuus turvata riittävät terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä. Näitä perusteita perustuslakivaliokunta on pitänyt ravintolatoimintaa koskevan sääntelyn kohdalla perusoikeusjärjestelmän kannalta erittäin painavina perusteina (PeVL 14/2020 vp)

Helsingissä 18.12.2020

Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko